

Mål C-485/19**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

25 juni 2019

Domstol som begär förhandsavgörande:

Krajský súd v Prešove (Republiken Slovakien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

12 juni 2019

Kärande:

LH

Svarande:

PROFI CREDIT Slovakia s.r.o.

Saken i de nationella målet

Talan väckt av en konsument som har yrkat att en kreditgivare ska återbetala 1 500 euro, jämte ränta, till följd av oskäligen villkor i ett konsumentkreditavtal.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Med stöd av artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt hänskjuter Krajský súd v Prešove några tolkningsfrågor angående tillämpningen av preskriptionstiden, tillämpningen av bevisbördan och metoden för konform tolkning på konsumentområdet mot bakgrund av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, effektivitetsprincipen och den direkta effekten av direktiv 2008/48.

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

A.

- I. Ska artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad artikel 47 i stadgan), och implicit konsumentens rätt till ett effektivt rättsmedel, tolkas så, att en bestämmelse – såsom 107 § 2 i Občianský zákonník (civillagen), där det stadgas en objektiv preskriptionstid på tre år för konsumenters rättigheter – enligt vilken konsumentens rätt till återbetalning av belopp till följd av ett oskäligt avtalsvillkor preskriberas även om konsumenten inte är i stånd att bedöma det oskäliga avtalsvillkoret och den aktuella preskriptionstiden löper även om konsumenten inte hade kännedom om den oskäliga karaktären av avtalsvillkoret, inte är förenlig med nämnda artikel?
- II. Om den lagstadgade objektiva preskriptionstiden på tre år för konsumenters rättigheter, trots att konsumenten inte har kännedom därom, anses vara förenlig med artikel 47 i stadgan och effektivitetsprincipen, ställer den hänskjutande domstolen följande frågor:

Strider en nationell praxis enligt vilken konsumenten har **bevisbördan** och därmed dels i domstol ska styrka att de personer som handlar å kreditgivarens vägnar hade **kännedom** om att kreditgivaren åsidosätter konsumentens rättigheter – i förevarande fall kännedom om att kreditgivaren överträder en lagbestämmelse, då denne inte exakt anger den effektiva räntan – dels ska styrka kännedom om att lånet i sådant fall är räntefritt och att kreditgivaren, då denne tar ut ränta, har gjort en otillbörlig vinst, mot artikel 47 i stadgan och effektivitetsprincipen?

- III. Om frågan i ovan avsnitt A.II besvaras nekande, vilka personer, närmare bestämt kreditgivarens administratörer, bolagsmän eller handelsrepresentanter, ska då vara föremål för konsumentens styrkande i fråga om den kännedom som avses i frågan i avsnitt A.II?
- IV. Om frågan i ovan avsnitt A.II besvaras nekande, vilken **grad** av kännedom är då tillräcklig för att uppnå målet, det vill säga **styrka uppsåt** hos leverantören vid överträdelse av den aktuella lagstiftningen om finansmarknaden?

B.

I. Utgör effekterna av direktiven och relevant praxis från EU-domstolen på området – närmare bestämt domarna Rasmussen, C-441/14, EU:C:2016:278, Pfeiffer, C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, punkterna 113 och 114, Küçükdeveci, C-555/07, EU:C:2010:21, punkt 48, Impact, C-268/06, EU:C:2008:223, punkt 100, Dominguez, C-282/10, punkterna 25 och 27, och Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, punkt 38 – hinder för en nationell praxis enligt vilken den nationella domstolen har dragit en slutsats om

den unionsrättskonforma tolkningen utan att använda tolkningsmetoder och utan att ange någon lämplig motivering?

II. Om den nationella domstolen, efter tillämpning av tolkningsmetoder såsom i synnerhet teleologisk tolkning, bokstavstolkning, historisk tolkning, systematisk tolkning och logisk tolkning (metoden *e contrario*, metoden *reductio ad absurdum*) samt efter tillämpning av nationell rätt i sin helhet, i syfte att uppnå målet enligt artikel 10.2 h och 10.2 i i direktiv 2008/48 (nedan kallat direktivet), drar den slutsatsen att den unionsrättskonforma tolkningen medför en situation *contra legem*, får den nationella domstolen – exempelvis genom att göra en jämförelse med förhållanden vid diskriminering eller med skyddet för arbetstagare – då fastställa att ovannämnda bestämmelse i direktivet har direkt effekt när det gäller att skydda näringsidkare gentemot konsumenter i kreditförhållanden och därmed låta bli att tillämpa den lagbestämmelse som inte är förenlig med unionsrätten?

Anförda unionsbestämmelser och anförd praxis från EU-domstolen

Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG

EU-domstolens dom *Océano Grupo Editorial och Salvat Editores*, C-240/98–244/98, dom *Pfeiffer*, C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:58, dom *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:233, dom [kommissionen/Irland], C-89/08 P, EU:C:2009:742, dom *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:27, dom *Association de médiation sociale*, C-176/12, EU:C:2014:2, dom *CA Consumer Finance SA/Ingrid Bakkaus*, C-449/13, EU:C:2014:2464, dom *Ernst Georg Radlinger och Helena Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, dom *Rasmussen*, C-441/14, EU:C:2016:278, dom *Francisco Gutiérrez Naranjo m.fl.*, C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, dom *Home Credit Slovakia a.s./Klára Bíróová*, C-42/15, EU:C:2016:842, dom *Cresco Investigation*, C-193/17, EU:C:2019:43, och dom *Mariusz Pawlak*, C-545/17, EU:C:2019:260

Anförda nationella bestämmelser och anförd praxis från nationella domstolar

107 § 1 och 107 § 2 i *Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb.* (civillagen, lag nr 40/1964)

15 och 16 §§ i *Trestný zákon č. 300/2005 Z.z.* (strafflagen, lag nr 300/2005)

2 § 2 i Civilný sporový poriadok, zákon č. 160/2015 Z.z. (civilprocesslagen, lag nr 160/2015)

9 och 11 §§ i zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (lag nr 129/2010 om konsumentkredit och andra krediter och lån till konsumenter och om ändring av vissa lagar), i den lydelse som gällde till och med den 1 maj 2018

Dom nr 1Cdo 238/2017 av den 18 oktober 2018 meddelad av Najvyšší súd Slovenskej republiky (högsta domstolen i Republiken Slovakien; nedan kallad Najvyšší súd)

Najvyšší súds dom nr 3Cdo 146/2017 av den 22 februari 2018

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Den 30 maj 2011 ingick LH (nedan kallad käranden) ett konsumentkreditavtal med bolaget PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o. (nedan kallad svaranden). Det rörde sig om ett lån på 1 500 euro med en räntesats på 70 procent och en effektiv ränta på 66,31 procent. Käranden åtog sig således att återbetala sammanlagt 3 698,40 euro på fyra år med 48 månatliga avbetalningar på vardera 77,05 euro. Redan den första dagen på låneförhållandet gjorde svaranden gentemot käranden gällande en provision på 367,49 euro för möjligheten att få uppskov med avbetalningarna, även om det inte var säkert att käranden i framtiden skulle komma att använda sig av denna möjlighet. Käranden erhöll därmed inte ett belopp på 1 500 euro, utan ett belopp på 1 132,51, det vill säga ett lån som var 24 procent lägre än den avtalade summan.
- 2 I samband med att avtalet ingicks mottog käranden ingen information om den effektiva räntan. Avtalet innehöll inte uppgift om hur lånets delbetalningar var uppdelade på kapital, ränta och andra kostnader, vilket stred mot ordalydelsen i då gällande 9 § 2 k i lag nr 129/2010 om konsumentkredit. Enligt nämnda paragraf var det fram till den 1 maj 2018 obligatoriskt att specificera nämnda uppgifter i avtalet.
- 3 Emellertid slog EU-domstolen i domen av den 9 november 2016, C-42/15, fast att ovannämnda lagbestämmelse, där det föreskrevs en sådan specificering, stred mot direktiv 2008/48. Den slovakiska lagstiftaren avhjälpte denna brist i lagen och ändrade den oförenliga lagbestämmelsen med verkan från och med den 1 maj 2018.
- 4 Käranden löste lånet genom att betala svaranden ett belopp på 3 698,40 euro.
- 5 Den 2 februari 2017 blev LH upplyst av en advokat om att svaranden hade åsamkat honom skada, eftersom svaranden hade tillämpat oskäliga villkor och inte

gett honom korrekt information om den effektiva räntan. LH väckte därför talan den 2 maj 2017.

- 6 Käranden har yrkat att provisionen ska återbetalas, eftersom det i slovakisk rätt stadgas flera sanktioner vid inkorrekt uppgift om den effektiva räntan, bland annat att kreditgivaren förlorar sin rätt till provision.
- 7 I målet vid den nationella domstolen har svaranden gjort gällande att kärandens rätt är preskriberad.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 8 Vad gäller tolkningsfrågan enligt avsnitt A anser den nationella domstolen att det vid ingåendet av avtalet lämnades en inkorrekt uppgift om den effektiva räntan och tillämpades en oskälig provision.
- 9 I fråga om invändningen om preskription ska en rätt som uppstår till följd av motpartens otillbörliga vinst enligt slovakisk lagstiftning göras gällande inom en subjektiv preskriptionstid på två år. Denna tid löper från och med den tidpunkt då käranden har fått kännedom om att det har gjorts en otillbörlig vinst. Den nationella domstolen finner att käranden har respekterat denna frist och väckt talan i rätt tid.
- 10 Förutom ett subjektivt villkor finns ett objektiva villkor för att göra gällande den aktuella rätten. Om otillbörlig vinst har gjorts med uppsåt, preskriberas den aktuella rätten efter tio år räknat från och med det datum då vinsten har gjorts. Om otillbörlig vinst har gjorts genom oaktsamhet, preskriberas den aktuella rätten efter tre år räknat från och med det datum då vinsten har gjorts.
- 11 Den nationella domstolen förklarar att den i enlighet med den nya civilprocesslagen är bunden av fast praxis vid Najvyšší súd. Enligt Najvyšší súds dom av den 18 oktober 2018 har konsumenten bevisbördan vad gäller frågan huruvida preskriptionstiden på tre år eller tio år ska tillämpas. För att den sistnämnda preskriptionstiden ska kunna tillämpas måste konsumenten först och främst fastställa exakt när vinsten har gjorts och därefter styrka att kreditgivaren har handlat med uppsåt (visshet och avsikt) i syfte att erhålla en ekonomisk fördel till nackdel för konsumenten. Vid bedömning av ansvaret (visshet och avsikt) ska de straffrättsliga principerna tillämpas analogt. Om konsumenten inte kan styrka kreditgivarens uppsåt ska preskriptionstiden på tre år tillämpas.
- 12 Den nationella domstolen hyser emellertid tvivel om vilken grad av överträdelse av lagstiftningen som ska styrkas. I detta avseende förklarar den nationella domstolen att det är nästintill omöjligt för käranden att bland annat styrka svarandens eventuella uppsåt, det vill säga att svaranden hade kännedom om att svaranden överträdde reglerna om konsumentkrediter och i förevarande fall var medveten om att svaranden gjorde en vinst till nackdel för käranden. Likaså råder

det tvivel om vilka personer som ska vara föremål för konsumentens styrkande, närmare bestämt svarandens administratör, bolagsman eller handelsrepresentanter.

- 13 I detta sammanhang hänvisar den nationella domstolen till dom CA Consumer Finance SA/Ingrid Bakkaus, C-449/13, EU:C:2014:2464, där EU-domstolen slog fast att unionsrätten utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken bevisbördan för att skyldigheterna att tillhandahålla konsumenterna den information som de behöver och att kontrollera konsumenternas kreditvärdighet inte har uppfyllts åvilas konsumenterna. Jämfört med ovannämnda fall är det i den slovakiska konsumentens situation betydligt svårare att styrka kreditgivarens uppsåtliga agerande.
- 14 Vad gäller den tidsmässiga begränsningen för konsumenten att utöva sin rätt preciserar den nationella domstolen att EU-domstolen i domen Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, slog fast att direktiv 93/13/EEG utgör hinder för nationell rättspraxis som tidsmässigt begränsar verkan av avtalets återgång i samband med fastställandet i domstol av att ett villkor i ett avtal är oskäligt, så att enbart belopp som felaktigt erlagts med tillämpning av ett sådant villkor efter dagen för domstolsbeslutet att förklara villkoret oskäligt, ska återbäras.
- 15 Den nationella domstolen hyser tvivel huruvida ovannämnda nationella praxis, vilken i förevarande fall de facto medför att den objektiva preskriptionstiden på tre år ska tillämpas och den icke-informerade konsumentens rätt försvagas så till den grad att den inte kan utövas, är förenlig med rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol enligt artikel 47 i stadgan och den unionsrättsliga effektivitetsprincipen.
- 16 Vad gäller tolkningsfrågan enligt avsnitt B om metoderna för tolkning av den ursprungliga bestämmelsen i 9 § 2 k i lag nr 129/2010, där det föreskrevs att avtalet skulle innehålla uppgift om hur lånets delbetalningar var uppdelade på kapital, ränta och andra kostnader, påpekar den nationella domstolen att Najvyšší súd den 22 februari 2018 beslutade att äldre mål, som anhängiggjorts innan lagen ändrades, skulle omfattas av den konforma tolkningen. Mot bakgrund av nämnda dom ska bestämmelsen i 9 § 2 k i lag nr 129/2010 tolkas så, att det inte föreskrivs någon skyldighet att specificera varje post (det vill säga kapital, ränta och andra kostnader) i den obligatoriska informationen, utan enbart en skyldighet att lämna en sammanlagd information om delbetalningarna som omfattar kapital, ränta och andra kostnader.
- 17 Den nationella domstolen anser att det av ovannämnda dom inte klart framgår vilka tolkningsmetoder Najvyšší súd har tillämpat och på vilket sätt Najvyšší súd har kommit fram till en konform tolkning. Enligt den nationella domstolens uppfattning innebär denna konforma tolkning av den aktuella bestämmelsen en tolkning *contra legem*. En lösning skulle kunna vara att ovannämnda bestämmelse inte tillämpas, men detta är enbart möjligt i fall som avser sociala förhållanden såsom diskriminering (domen Rasmussen, C-441/14, EU:C:2016:278) eller risk

för arbetstagarnas hälsa (domen Pfeiffer, C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:58). Den nationella domstolen är tveksam till huruvida det ska anses att direktiv 2008/48 kan ha direkt effekt vad gäller skyddet av långivande näringsidkare, eftersom detta skulle stå i strid med rättssäkerheten för konsumenter, hos vilka det kan ha uppstått berättigade förväntningar mot bakgrund av ordalydelsen i den nämnda lagen.

ARBETS
DOKUMENT